

INFORMACIJOS

HANNOVER-KLEEFELD, HEGELSTRASSE 6 – TELEFON 51954

Nr 30 /53/

1953 m. liepos 22 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos yra savaitinis Krašto Valdybos organas, skiriamas spaudai, rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE

-- ŠVEICARŲ EUROPOS PAGALBOS DELEGATAS, Schweizer Europa-Hilfe, p. Schellmann, liepos 18 d. lankėsi Vokietijos Krašto Valdybos būstinėje, Hannoveryje, kur smulkiai susipažino su lietuvių švietimo reikalais, ypatingą dėmesį kreipdamas į Vasario 16 Gimnazijos ir jos internato įkūrimą savuose namuose.

Nors šios šveicarų įstaigos tikslai ir jos darbai eina kita kryptimi ir plotme, delegatas susidomėjo lietuvių sumanymais, išitikino jų rimtumą ir reikalingumu ir paketino svarstyti galimybes šį lietuvių sumanymą materialiai paremti. Ar šitokią paramą šveicarų "Europa-Hilfe" galės duoti, bus nuspręsta Berne iki rugpiūčio mėn. pabaigos.

-- LIETUVIŲ SALEZIEČIŲ ĮSTAIGOS DIREKTORIUS, kun. Juozas Zeliauskas, liepos 17 d. aplankė Vokietijos Krašto Valdybą, susipažino su jos darbais, apsirūpino KV turimomis knygomis ir paketino asmeniškai užmegztus ryšius ateityje nuolat palaikyti, nes Krašto Valdybos ir Saleziečių Įstaigos darbuose yra daug bendrų reikalų, reikalingų savitarpės pagalbos ir bendradarbiavimo.

Lietuvių Saleziečių Įstaiga, Istituto Salesiano Lituano, Castelnuovo Don Bosco /Asti/, vietovėje, 29 km nuo Turino, turi kelis savus namus, savo spaustuve, kurioje lietuvių jaunuoliai gali mokytis spaustuvininko amato ir gimnaziją, kurioje šiuo metu mokosi 19 lietuvių berniuku. Mokiniai yra daugiausiai iš Anglijos ir JAV. Kitiemet ketina atvykti apie 15 naujų mokinių iš Amerikos. Gimnazijoje tuo tarpu veikia trys pirmosios klasės, bet augštesnio išsilavinimo mokiniai taip pat parengiami egzaminams savųjų mokytojų įėjimais.

-- LAISVOSIOS EUROPOS PILIEČIŲ TARNYBA /Free Europe Citizens' Service/, Laisvosios Europos Tautinio Komiteto padalinys, pradėjo prieš keletą savaičių savo veiklą ir Vakarų Vokietijoje. Vokietijos Krašto Valdyba palaiko su šia įstaiga draugiškus ryšius. Artimiausiu laiku gal pavyks lietuvių kultūrinės veiklos srityje atsiekti, tam tikru susitarimu su šia tarnyba, labai žymios praktiškos paramos.

-- IRO BYLOSE LIKE TREMTINIŲ DOKUMENTAI galės būti ateityje, reikalui esant, išduodami interesentams. Buvusios IRO bylos, išėmus iš jų visus asmens dokumentus, yra deponuotos Tarptautinėje Pajieškojimų Tarnyboje /Internationaler Suchdienst in Arolsen, Kreis Waldeck/. Nuo liepos 1 d. šita įstaiga gali duoti reikalingų žinių apie tremtinio šeimą, jo profesiją. Vokietijoje išgyventą laiką ir event. apie jo emigraciją.

Patys tremtinių dokumentai laikomi ir tvarkomi UN Augštojo Komisarų įstaigoje. Vėliaus bus nurodytas būdas tiems dokumentams gauti. Išimtinais atsitikimais, esant svarbiam reikalui, dokumentus galima gauti ir dabar iš įstaigos tokiu antrašu:

Amt des Hohen Kommissars der Vereinigten Nationen
für Flüchtlinge
/22c/ Bad Godesberg, Kölner Str. 89/91

-- VOKIETIJOS PILIETYBĖS REIKALAI, kurie negali būti atlikti gyvenamame krašte, galima kreiptis į "Bundesstelle für Staatsangehörigkeitsangelegenheiten bei dem Bundesministerium des Innern", Koblenz, Am Rhein 12.

-- PLB WURZBURGO SENIUNIJOS SUSIRINKIME, liepos 12 d., pirminkaujant p. J. Lapkauskui ir sekretoriaujant p. J. Uždaviniui, buvo aptarti seniūnijos reikalai ir išrinkti naujieji seniūnijos organai. Seniūnu išrinktas p. Bronius Burba ir kontrolierius p. Bronius Daukša.

Susirinkime buvo plačiau išdiskutuoti šalpos klausimai. Šelpiant dirbančiuosius, buvo nusistatyta laikytis tokio principo, kad pirmąjį mėnesį dirbantysis dar šelpiamas, o išdirbęs ilgiau 3 mėnesių šelpiamas bendra tvarka. Atskirais atvejais sprendžia šalpos komisija, į kurią 1953/54 metais išrinkti slaptu balsavimu p. Br. Burba, J. Lapkauskas, M. Juozapaitienė ir St. Leveckis.

VAIKUČIŲ VASAROJIMAS

Vokietijoje vis labiau kreipiamas dėmesys į lietuvių vaikučių vasaros stovyklas ir apskritai jų vasarojimą. Vis didesni vaikų skaičiai sutelkiami vasaros stovyklose, o daliai vaikų šiomet duota proga praleisti atostogas gražioje Šveicarijoje.

Liepos 10 d., šešių palydovų lydimi, į Šveicariją išvyko 82 lietuvių vaikai. Pusė tų vaikų skaičiaus yra Diepholzo Vasario 16 Gimnazijos mokiniai. Prie jų prisidėjo 26 vaikai iš Wehnen lietuvių kolonijos, 13 vaikų iš Lubecko apylinkės ir kiti pavieniai.

Didžioji vaikų dalis vasaroja kartu Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės pirmininko inž. Stankaus rūpesčiu gautose vienos šveicarų mokyklos patalpose Saas vietovėje; 140 km nuo Zuricho, netoli Austrijos sienos. Tai graži vietovė tarp kalnų. gerame klimato,

kurio įtaka vaikams jau dabar jaučiama. Maistas labai geras, apetitas taip pat neblogesnis, vaikai valgo kaip "vilkai" ir gražiai per atostogas atsigaus.

Pirmą kartą tokiu didesniu būreliu į Šveicariją atvyke lietuviukai nori pasirodyti su savo dainomis ir vaidinimais šveicarų visuomenei. Uoliai ruošiamasi tokiam pasirodymui, kurį stebės nemažas žymiausių Zūricho ir kitų kantonų žurnalistų ir Šveicarijos visuomenės atstovų skaičius.

Vokietijos amerikiečių zonoje nuo rugpiūčio 1 d. Holzhausen vietovėje, netoli Augsburgo, rengiama lietuvių jaunimo vasaros stovykla, vadovaujama kun. Bungos, kun. Kalecko ir ponios Griniėnės. Šioje stovykloje susirinks apie 150 lietuvių vaikučių.

Britų zonos lietuvių jaunimui nuo liepos 1 d. veikia stovykla Steyerbergo pušyne. Iki liepos 10 d. stovyklavo 76 skautai ir skautės, o dabar stovykloje iki mėnesio pabaigos stovyklauja neorganizuotas jaunimas, apie 80 vaikučių. Pusė stovyklautojų yra iš Lebenstedto, 18 vaikučių iš tolimų Schleswig-Holsteino vietovių, likusieji iš Žem. Saksonijos.

Stovykla šiemet ypatingai gražiai papuošta. Valgoma prie iš velėnų padaryto Vyties kryžiaus pavydalo stalo. Aplink velėlavos stiebų gražūs meniški papuošimai, kurie kartojami prie kiekvienos palapinės. Iš samanų, velėnų, akmenukų ir smėlio padaryti Vyčiai, tautinių juostų ornamentai arba figūros.

Didžioji vaiku dalis yra 10-14 m. amžiaus, bet yra jaunesnių ir senesnių. Jaunesnieji pirmomis dienomis, pabūgę naujos aplinkos, veržėsi namo, bet dabar taip greit apsiprato, kad norėtų stovykloje likti kuo ilgiausia. Valgoma keturis kartus į dieną ir valgiu vaikučiai labai patenkinti. Ne vienas iš jų atvyko gerokai išbadėjęs. Taip pat yra būrelis visai silpnai mokančių lietuviškai. Jiems, deja, tos stovyklos laikotarpio nepakaks ir jiems reikalinga tolimesnė lietuviškų vargo mokyklų globa.

Vietiniai vokiečių gyventojai labai domisi stovykla, ypatingai gėrėsi lietuvių dainomis, kurių pasiklaudyti ateina beveik reguliariai. Atvyksta ir netoli esančio dalinio žmonės. Vienas lenkas, išgirdęs lietuviškai kalbant, prisiminė pats tą jo seniau mokėtą kalbą ir kas vakarą uoliai lanko stovyklą. Kelis kartus stovyklą aplankė vokiečių skautų vadas, parūpino jai nemokamai šiaudų, o vokiečių skautai kartais organizuotai dalyvauja su savo pasirodymais laužuose. Ir vietiniai valdininkai yra nuolatiniai stovyklos svečiai.

Stovyklai vadovauja ir ją globoja švietimo inspektorius p. A. Venclauskas, kun. V. Šarka, Lebenstedto vargo mokyklos mokytojas Masiliūnas ir ponia Stončienė. Stovyklos ūkio viršininkas yra ats. majoras Černius. Jaunimo grupės veda skautai ir skautės.

BELGIJOS BENDRUOMENĖS PIRMININKO P. SEKMOKO PRANEŠIMAS

PLB Europos bendruomenių pirmininkų suvažiavime

Pranešėjas džiaugiasi, kad turi progos ir garbės dalyvauti suvažiavime. Hannoverio suvažiavimas Europos bendruomenės dar labiau suartins. Belgijos Krašto Valdyba ir visi lietuviai jį pra-

šė perduoti jų geriausius linkėjimus suvažiavimui.

Belgijos lietuvių bendruomenė yra silpna, o pragyvenimo sąlygos sunkios. Sąrašuose registruotų lietuvių yra 298, nežinomų lietuvių dar gali būti apie 40. Dirbančiųjų yra 97, daugiausia kasyklose arba sunkioje metalų pramonėje. Darbininkų uždarbiai dienai 200 iki 250 frankų. Pragyvenimas brangus, todėl su šeimomis iš uždarbio sunku pragyventi. Viengungiams būtų lengviau, bet jie visi beveik kile iš darbininkų ar ūkininkų, be to, buvę kare, todėl sunkiai uždirbtą pinigą lengvai ir neapdairiai išleidžia.

Lietuviai gyvena išsisklaide. Sunku su butais ir daugumas gyvena jau šeštus metus buvusiuose belaisvių barakuose. Lietuvių sveikatingumas nėra geras. Jau yra dėl nesveikatos atleistų iš darbo. Nustoję įmonėje svaikatos, gauna apie 1.000 frankų mėnesinės pašalpos, iš kurios pragyventi visai neįmanoma. Yra 3 chroniški ligoniai, iš jų vienas studentas, Kazys Petraitis, pradėjęs studijuoti be paramos, iš atsitiktinių uždarbių ir pažįstamų pagalbos. Yra vienas jaunas lietuvis invalidas su nupiautomis kojomis.

Lietuvių nuotaikos liūdnos, nes nematoma geresnės ateities. Viena tik džiugu, kad nėra grupinio susiskaldymo ir visi labai gerai sugyvena. Mirtingumas yra normalus: yra 14 mirusių ir 2 žuvę kasyklose. Senųjų emigrantų tarpe buvo 3 komunistuojantieji, bandžiusieji sukliudyti lietuvių veiklą, bet nieko nepasiekusieji. Jie buvo net kenkę savo skundais kai kam ir išemigruoti, bet pavyko su įstaigomis išsiaiškinti, taip kad dabar policija komunistuojantiems yra labai nedrauginga. Grįžę į sovietinę Lietuvą komunistuojantieji lietuviai, kurių neteko geriau pažinti, siuntinėja komunistinę literatūrą, kurią žmonės atiduoda tiesiog policijai.

Visuomeniniam darbui trūksta žmonių. Be pirmininko Sekmoko, kuriam tik kas 7-tas sekmadienis yra laisvas, yra 2 kunigai, kurių laikas irgi ribotas, nes studentauja, tai kun. Dėdinas ir kun. Lukošius. Dar yra vienas iš Amerikos prieš pusantrų metų atvykęs studijuoti J. Navickas ir labai gabus, augščiausiais pažymėjimais baiges finansų ir inžinierijos studijas, Povilas Petronis, kuris po egzaminų toliau gilina savo žinias, atsisakęs priimti pramonės įmonių gerus darbo pasiūlymus.

Emigracija yra beveik sustojusi. Pernai išemigravo 2. Bet jau ni vyrai slapta grįžta į Vokietiją ir, reikia manyti, kad kitie met paskutiniai jauni vyrai įsitaisys Vokietijoje lietuvių kuopose. Į Lietuvą grįžusių yra 3. Jie prikalbinėjo ir kitus grįžti. bet be pasisekimo. Vienas iš prikalbėtų pabėgo iš konsulato ir dargi išsivedė su savim du rusus.

Belgų tarpe lietuviai varo antikomunistinę darbą. Birželio 14 minėjimo proga belgų radiofonuose duota programa, laikraščiuose straipsnių, bažnyčiose pasakyti pamokslai. Minėjimams ir šventėms trūksta medžiagos, kurios norėtų ateityje gauti iš Vokietijos lietuvių bendruomenės.

Kultūrinė veikla yra sunki dėl jėgų stokos. Viena vargo mokykla veikia. Mokytojauja Misijos seselė Agnietė, važinėdama į vietą vaikučių pamokyti. Patys tėvai irgi vaikus moko lietuviškai ir šeimų, kur vaikai nekaltėtų lietuviškai yra maža, gal tik 3. Miš-

riose šeimose vaikai lietuviškumui dingsta. Spaudą Belgijos lietuviai labai remia ir stovi gal pačioje pirmoje vietoje tuo atžvilgiu. Tokia maža dirbančiųjų bendruomenė turi 55 "Britanijos Lietuvio" prenumeratorių. Yra du lietuviški knygynai su 250 ir 158 knygomis. Nors padėtis visais atžvilgiais yra sunki, dirbama kiek galima.

ITALIJOS BENDRUOMENĖS ATSTOVO KUN. DR. V. KAZLAUSKO PRANEŠIMAS

PLB Europos bendruomenių pirmininkų suvažiavime

Kun. dr. Kazlauskas, perduodamas suvažiavimui Italijos lietuvių bendruomenės sveikinimus ir linkėjimus, pažymėjo, kad Italijos lietuviai dėl lėšų stokos suabejojo, ar verta siųsti į suvažiavimą savąjį atstovą. Jau dabar jis galįs pasakyti, kad nedalyvavimas suvažiavime būtų buvęs didelis nuostolis. Jau pirmajame posėdyje teko daug naujo ir svarbaus lietuvių bendruomenės reikalais išgirsti.

Italijoje lietuvių šiuo metu yra apie 170. Jų skaičius pakilo ir, reikia manyti, ir toliau didės. Viena iš priežasčių tam skaičiui kilti yra Saleziečių gimnazija, kuriai kitais metais laukiama daugiau lankytojų. Saleziečių gimnazija dabar sutraukia lietuvius iš Italijos, Prancūzijos ir Anglijos ir yra pajėgi 30-40 mokinių. Jai gautos patalpos veltui ir namuose galima bus ateityje sutalpinti apie 80 mokinių. Didžioji dalis lietuvių, apie 45, gyvena Romoje. Tai yra daugiausia lietuviai, Šv. Kazimiero su 30 ir Tėvų Mariomų su 12, kolegijų auklėtiniai. Saleziečių gimnazija būtų, šalia Vasario 16 Gimnazijos, lietuviams didelis laimėjimas.

PLB organizavimą Italijoje galima laikyti baigtu. Išrinkta Krašto Taryba, o Romos Apylinkės Valdyba eina Krašto Valdybos pareigas ir ruošia statutą. Kultūrinė veikla lietuvių tarpe nesudaro problemų. Nutautėjimo nėra. Juo reikėtų susirūpinti tik mišriose šeimose, t. y. dėl lietuvių, ištekėjusių už italų. Vasaros stovyklavimai Italijos kalnuose daug prisidėtų lietuvių bei išlaikyti. Saleziečių gimnazija, jos vadovams gerai pažįstant kraštą ir turint vietos visuomenėje pažinčių ir draugų, ruošia tokias stovyklas ir galėtų į tas lietuvių jaunimo stovyklas priimti ne tik visus Italijoje gyvenančius lietuviukus, bet ir kitų bendruomenių lietuvių jaunimą. Kun. Mincevičius, turįs italų tarpe didelį autoritetą. Turtingu italų šeimų prašomas, jis taip pat kalnuose rengia italų vaikams vasaros stovyklas. Jis galėtų taip pat nemokamai priimti į jo vedamą stovyklą ir lietuviukus, nors tai jau nebūtų grynai tautiška stovykla, kaip Saleziečių gimnazijos. Tektu dėl tu stovyklų išspresti tik kelionės išlaidų padengimą. Pats stovyklavimas būtų visiems nemokamas.

Lietuviškoji propaganda Italijoje davė labai daug. Iškilmingi Vasario 16 minėjimai su žymių italų politikų, dignitorių ir visuomenininkų dalyvavimu, jų pasakytomis minėjimuose kalbomis, plačiai Italijos žymiausiųose laikraščiuose pasirodą straipsniai ir dalyvavimas parodose išpopuliarino Lietuvos bylą Italijos visuomenėje plačiausiu mastu. Šio darbo siela yra entuziastas kun. Mincevičius. Paskutinis jo pasirodymas spaudoje, tai plati Lietu-

vos okupacijos istorija, įdėta stambiomis antraštelėmis geroje vietoje, einanti 20 tęsinių. Spaudoje pasirodo ir literatūrinių lietuvių dalykėlių vertimų į italų kalbą. Pažymėtinas dalyvavimas Tarptautinio Krikščioniškai Kultūrai Ginti Komiteto suruoštoje parodoje su išpūdingu kun. Mincevičiaus rūpesčiu įrengtu lietuviškuoju skyriumi ir gražia Facevičiūtės meno paroda.

Italijoje pasigendama lietuviškų aktualijų biuletenio. Ypač reikia žinių iš lietuvių ir Lietuvos religinio gyvenimo, kurių patys Italijos lietuviai negali pasirūpinti. Reikėtų prancūzų kalba leisti tokį biuletenį Prancūzijos, Italijos ir Ispanijos kraštams, nes prancūzų kalba prieinama ir paskutiniųjų dviejų kraštų šviesuomenei. Vokiečių kalba čia jau mažiau pasitarnauja. Kiekviename krašte reikėtų turėti propagandos skyrių, aptarnaujamą iš centro.

Lietuviškai propagandai reikia landumo ir lėšų. Pavyzdžiui, dabar Romos stotyje surengtoje parodoje lietuviai negalėjo dalyvauti dėl lėšų stokos. Pagaliau niekas pats lietuvių neis prašyti prisidėti prie šių darbų, bet lietuviams patiems reikia visur kur kreiptis ir lįsti. Toks landumas duoda labai gerų vaisių.

Dabartinę Italijos Krašto Valdybą sudaro: Valdybos pirmininkas kun. dr. Balčiūnas, nariai kun. dr. V. Kazlauskas ir St. Lorzaitis, jun.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Kolchozai Klaipėdos Krašte

K.F. karui pasibaigus pateko į rusų belaisvę. Po kiek laiko pasisekė iš stovyklos pabėgti. Stengdamasis pakliūti į Vokietiją pasiekė Šilutę. Šioje apylinkėje jį į darbą priėmė viena seno amžiaus ūkininkė. Jos vyras buvo jau miręs, o vaikai gyveno atskirai. Čia jis pradėjo šeiminkauti. Šeiminkė bijojo, kad jis nepasitrauktų, nes tada ji negalėtų atiduoti valstybei jai nustatytos duoklės ir ją iš ūkio nušalintų. Ūkį perrašė jo vardu, gi jis iš savo pusės pasižadėjo duoti jai užlaikymą. 1948 m. šis ūkis buvo įjungtas į kolchozą ir K.P. kaip ūkio savininkas tapo kolūkiečiu. Kolchozą sudarė 59 ūkiai. Apie 1000 ha. Jis buvo išrinktas brigadierium. Jis savo žinioje turėjo gyvulių priežiūrą, darbo paskirstymą ir atlikto darbo registraciją. Atlyginimas buvo mokamas už išdirbtas darbo dienas. Vienai darbo dienai išdirbti buvo nustatyta kokį ir kiek darbo reikia atlikti. Taip pavyzdžiui suvežimas 20 vežimų šieno buvo užskaitomas kaip 2-3 darbo dienos, atsižvelgiant į atstumą. Brigadierium už vieną dieną užskaitoma tarp 2,5 iki 3,5 darbo dienų, atsižvelgiant ką jis dirbo. Tokiu būdu brigadierius per metus gali ^{priskaičiuoti} apie 700 darbo dienų. Paprasti kolūkiečiai, dėl nustatytų didelių darbo normų, labai daug dirbdami galėtų pasiekti apie 180 darbo dienų, bet paprastai turi tik 120-130.

Derlių nuėmus ir atidavus valstybei, apmokėjus kooperatyvams skolas už trąšas bei kitus reikmenis, o taip pat palikus sėklai, liekana dalinama tarp kolūkiečių pagal turimas darbo dienas.

Jungiantis į kolchozą buvo sutarta, kad laukiamas derlius bus nuimtas kiekvieno ūkininko savo naudai ir iš jo bus atiduota kolchozui sėklai. Bet atėjus rugiapiūtei atvyko sunkvežimiai su milicija ir teko viską kolchozui atiduoti.

Sudarant kolchozą visas ūkio inventorius reikėjo taip pat atiduoti. Mašinos bei gyvuliai buvo įvertinami. Išmokėjimas turėjo būti padarytas dviejų metų laike, bet nors sugrįžėlis išvyko praėjus beveik trimis metams nuo kolchozo sudarymo dienos, apie atlyginimą nieko nesigirdėjo, o kolūkiečiai teirautis apie tai bijojo.

Viskas buvo įvertinta labai žemai. Pirmos rūšies arklys įvertintas 400 rublių. Šis arklys turguje kainavęs 3.500 - 4.000 rublių. Trakėnų veislės kumelė buvo įvertinta 300 rublių. Ūkinis vežimas apie 150 rublių. Mašinos tarp 30 ir 120 rublių, bet jokiū būdu ne daugiau kaip 150 rublių. Veršiukas apie 120 rublių.

Be anksčiau minėto atlyginimo rugiais, kolūkiečiai gaudavo dar mažą atlyginimą pinigais. Jis pats per metus gaudavo apie 380 rublių. Šiuos pinigus kolchozas gaudavo už parduotus, atlikusius nuo atidavimo valstybės prievolės gyvulius. Šie budavo parduodami turguje augštomis kainomis. Šių pinigų paskirstymas vyko taip pat pagal turimą darbo dienų skaičių, bet gautais, nors ir nedidele suma pinigais kolūkiečiai negalėjo pasinaudoti, nes reikėjo skolinti valstybei.

Kolūkio pirmininkas turėjo išpirkti paskolos 500 rublių, brigadierius 300 rublių, kolūkiečiai po 100 rublių.

